

Registratienummer:
2928790

Datum
8 maart 2022

Aan
procedurecommissie

Afdeling
PS

Van

Doorkiesnummer

Betreft
Verkenning agrarische hoofdstructuur

Afschrift

Opmerkingen

Aanleiding:

Motie Provinciale Staten (#2871112):

De motie stelt vast dat er meer ruimteclaims zijn dan hectares, zodat er een transparante weging zal moeten plaatsvinden. Agrariërs moeten in staat gesteld worden om op lange termijn duidelijkheid te hebben over de ruimte om te ondernemen en investeren.

Regionaal beleid:

De omgevingsvisie zet met Landbouw: Meerdere Smaken in op de proeftuinfunctie van Flevoland en nieuwe verdienmodellen als voertuig naar een weerbare agrofoodsector. In de omgevingsvisie zijn geen ruimtelijke keuzes gemaakt, hiervoor wordt programmering voorzien (in de zin van de omgevingswet). De Agro Expert Raad is bezig een advies voor te bereiden over ruimtelijke ordening in relatie tot landbouw.

In "Samen maken we Flevoland" hebben de 8 Flevolandse overheden een keuze gemaakt in prioritaire onderwerpen waarop ze willen samenwerken. Landbouw is één van die onderwerpen. Een aanzet tot keuzes wordt gemaakt in het werkdocument voor de strategische agenda. Er wordt focus aangebracht op de plantaardige teelten, met twee thema's waar Flevoland goed in is: kringlooplandbouw, met speciale aandacht voor bodem en biodiversiteit en metropolitane voedselvoorziening, met speciale aandacht voor logistiek en korte keten. Er wordt aandacht gevraagd voor de rol van het Rijksvastgoedbedrijf in het bereiken van de ambities.

De stikstofaanpak voorziet in een gebiedsgerichte aanpak langs de oostrand van de Noordoostpolder en een gebiedsbrede reductie van emissies in de rest van Flevoland. Op het eerste gezicht lijkt dit goed combineerbaar met de ambitie van kringlooplandbouw / natuurinclusieve landbouw, echter hier is nog wel verdiepende analyse nodig. De regelgeving op het gebied van stikstof, nitraat- en mestwetgeving en kaderrichtlijn water dienen beter op elkaar afgestemd te worden. De invloed op ruimtegebruik en schaalvergroting is niet duidelijk.

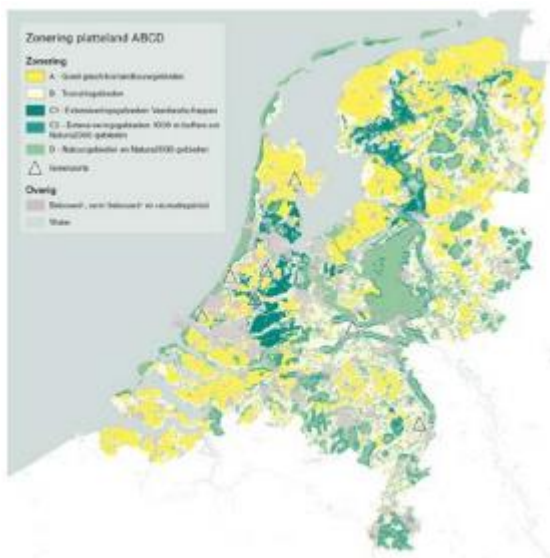
De aanpak van Flevoland natuurinclusief voorziet in uitbreiding van de natuurlijke dooradering van het landbouwgebied en in de aanleg van 300 ha agroforestry / voedselbossen. In Landbouw: Meerdere Smaken gaat een proeftuin agroforestry van start, waarvoor behoorlijk wat belangstelling bestaat, maar voor de doelen van Flevoland natuurinclusief is nog een flinke opschaling nodig. Het agrobetriebsleven verwacht dat agroforestry op termijn een goed verdienmodel voor boeren is, dit moet echter nog wel blijken. Op dit moment is ruimtelijke regelgeving nog beperkend voor agroforestry en de teelt van hoogopgaande gewassen (bouwmaterialen).

Bodemdaling zorgt in de komende pakweg 10 jaar voor een probleem in zo'n 300 ha landbouwgebied en in de 20 jaar daarna in nog eens 2000 (?) ha, waarvan overigens een flink deel in Oosterwold gelegen is. Flevoland voert een gebiedsproces uit om boeren te ondersteunen bij hun transitie. In geringe mate leiden daarnaast verzilting en verdichtingsgevoeligheid tot achteruitgang van de topkwaliteit landbouwbodems in Flevoland. Voor het overgrote deel blijft de Flevolandse bodem tot de wereldtop behoren. Misschien nog wel de grootste uitdaging is de gronddruk en bijbehorende grondprijzen, waardoor boeren zich genoodzaakt voelen de grond maximaal te laten renderen met gewassen die de bodem uitputten. Met het Rijksvastgoedbedrijf voert Flevoland 3 (kleine) pilots uit.

Circulaire economie en circulair bouwen legt druk op het landbouwsysteem, want vraagt om een groter aandeel voedselproductie nabij de stad, vermindering van verliezen en een hoger aandeel biobased materialen in het bouwplan.

Rijksbeleid:

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied wordt komend jaar opgesteld. In april verschijnt de 100-dagen brief. De verwachting is dat LNV wil sturen op een minimumniveau van kringlooplandbouw cq natuurinclusieve landbouw overal én op ruimtelijke bescherming van landbouw in de A-gebieden.

Vragen:

Leidt ruimtelijk aanwijzen van een agrarische hoofdstructuur tot meer of minder ondernemingsruimte voor de boeren? Een ruimtelijke ingreep zal effect hebben op de grondprijs, hoewel niet meteen duidelijk is hoe. Het ligt voor de hand te denken dat boeren het beste af zijn in een A-gebied, echter in de reconstructiegebieden 15 jaar geleden bleek dat helemaal niet zo te zijn. Is ruimte voor ondernemen het doel van de motie?

In hoeverre zet de schaalvergroting door en welke beleidsingrepen hebben invloed op die trend? Los van de schaalvergroting van bedrijven zien we een trend naar schaalverkleining van het bijbehorende landschap, door toename van het aantal gewassen, strokenteelt, natuurinclusieve landbouw e.d. Is dit in alle gevallen een wenselijke ontwikkeling? Hoe kan deze gestuurd worden door bijv. natuurbeleid.

In welke mate heeft het landbouwbedrijf van de toekomst de nabijheid van de stad nodig om te floreren? Wat als de circulaire economie een feit is, hoe ziet dit er uit? Wat betekent dit voor het bouwplan en het verdienmodel? Welke stappen moeten dan terugredenerend gezet worden?

Welke rol heeft provincie, welke rol hebben gemeenten, is differentiatie op gemeentelijk niveau wenselijk, in welke mate gaat het rijk sturen en in hoeverre is dit wenselijk?

Wat heeft het rijk te bieden via het NPLG, wat zijn de belangrijkste elementen van het bod van Flevoland aan het rijk, middels welke we in staat zijn om budget vanuit het NPLG naar Flevoland te halen? Kunnen we een collectief bouwplan benutten om hierover afspraken te maken?

Voorgestelde aanpak:

1. Aanvullende studie naar economische ontwikkeling in de landbouw (is voorbereid)
2. Presentatie voorzitter Agro Expert Raad aan PS
3. Externe stakeholderbijeenkomst + Agro Expert Raad 1 juli 2022 (onder voorbehoud)
4. Gesprek LNV
5. Besluitvorming PS

Beschikbare informatie:

Studies over de agrofoodsector, het voedselsysteem en het agrarisch grondgebruik zijn eerder uitgevoerd in resp. 2016, 2019 en 2019. WUR voert op dit moment een actualisatie uit van economische data van het agrocomplex in Flevoland. Die analyse is wegens ziekte van de opdrachtnemer wat vertraagd. In 2021 heeft Flevoland een [interactieve agrarische kaart](#) gemaakt, waarop ruimtelijke informatie is weergegeven, voor zover relevant voor het stikstofdossier.